

משה חיים פלח

בענין מיגו להוציא במקום שטר (ב).....1

בענין שחיטה שאינה ראויה מדרבנן.....4

בענין המוכר שטר חוב וחזר ומחלו (ב).....8

בשמעתתא דהגרמה (א).....11

בענין מיגו להוציא במקום שטר (ב)

צעי אמר לא היו דברים מעולם כי א"ל סעראי ניכוו מהימן דאלמא כל לאוקומי שטרא לאו אפוקי ממונא חשבינן ליה, דהא ליתא דהתם היינו טעמא משום דהבוא שטרא שעת הכושר הוה ליה אצל הכא אם איתא דזינתה תחתיו שטרא כמאן דליתא דמי דלא חל שעבודא דשטרא כלל, ואי נמי אם זינתה קודם שנתארסה לא חל שטרא כלל למ"ד כנסה בחזקת צתולה ונמלאת צעולה אין לה כתובה כלל וקיי"ל כותיה עכ"ל, ועיקר היסוד מצואר גם בדברי הקל"ח (סי' פג סק"ח וסי' פג סק"ה) דכל היכא דהוי ספק צעיקר השטר כגון דטעין אידך דשטר אמנה הוא וכיו"צ, לא מהני מיגו להוציא [ובתוס' לעיל בסמוך מצואר דמהני ספק ספיקא להוציא כתובה, ועמדו האחריו דהא צפשוטו כשם דלא אזלינן צממון צתר רוצא ה"נ לא מהני ספק ספיקא לאפוקי ממונא, והש"ש (ש"ח פכ"ד) כתב דכל דברי תוס' היינו צמקום שטר, דכשם דמהני מיגו להוציא צמקום שטר ה"נ מהני רוצ וספק ספיקא צמקום שטר,

אמר רב יחודה אמר שמואל האומר פתח פתוח מלאתי נאמן להפסידה כתובתה, ותמכו תוס' והראשונים דליהמנא צמיגו דמוכת ט"ז, ותי' תוס' (צתי' ב') דהוי מיגו להוציא, ותמכו האחריו דהא לקמן (פ"ה א) איתא דמהימן המלוה למיטען סיטראי צמיגו דלכד"מ, וציארו התוס' (צ"ג ז"ג א) והראשונים (צ"ג ז"ד) דאף דמיגו להוציא לא אמרינן, אך צמקום שטר מהני אף מיגו להוציא, וה"נ הא איכא כתובה.

וכבר עמד צזה הרשצ"א צסוגין, ותי' וז"ל איכא למימר מגו לאפוקי ממונא צמקום צריא וצריא לא אמרינן, ואף על גב דאיכא שטר כתובה אפוקי ממונא הוא, ולא דמי להביא דאמרינן צפ' שצועת הדיינין (מ"ג א) צענין הבוא דאמר ליה לחצריה הצ לי מאה זוזי דמסיקנא צך והא שטרא א"ל ולאו פרעתין צפני פלוני ופלוני א"ל הנהו סעראי ניכוו ואמר רב פפא איתרע שטרא והני מילי דא"ל פרעתין צפני פלוני ופלוני אצל שלא צעדים לא מגו דאי

וכאילו הממון הכתוב בו הוחזק צידו, כדמשמע בהכרח דשצעות הדיינין דסיטראי נינהו דאסיקנא דכי פרעי זין ידיה לדידיה א"נ צאפי סהדי ולא חידכר ליה פירעון י"ל לא לפירעון אלא צמתנה, ואף על גב דקי"ל דמגו לאפוקי לא אמרינן, וטעמא דמילתא משום דשטרא מוחזק הוא וכאילו ממון הכתוב בו מוחזק ציד המלוה ואוקומי ממונא הוא עכ"ל, וכ"כ הקל"ה צכ"ד (סי"ג סק"ה, סי' מה סק"ה, סי' פג סק"ה וסק"י, סי' פג סק"ה, סי' קג סק"ג וסי' רלו סק"ג) וצ"ח הקל"ה (סי' פג סק"ה וע"ע סי' ל' סק"י) דאף דקי"ל (סוטה כה א) כצ"ה דשטר העומד להגבות לאו כגזוי דמי מ"מ לענין זה הוי כגזוי יעו"ש עוד, ולפ"ז לכאורה אכן קשה קלת לחלק זין ספק פרעון לזין ספק צעיקר השטר, כיון דמ"מ מספקא לן דילמא השתא כבר בטל השטר ע"י הפרעון, וע"י משנ"ת לעיל.

והנה צשטמ"ק (צ"ב א מגליון תוס') מצואר דלא מהני מיגו נגד שטר, דחשיב מיגו להוליא, וז"ל האי דנקט שטרא הוי מוחזק וכל העומד לגבות כגזוי דמי ולהכי לא אמרינן מגו להוליא עכ"ל, ולכאורה הוא ע"ד המצואר צתום' וצרשצ"א דצמקום שטר לא חשיב מיגו להוליא משום דבעל השטר חשיב מוחזק, וה"נ מה"ט מיגו נגד שטר חשיב מיגו להוליא, אך מדברי התום' (צ"ג ט) מצואר דלא ניחא להו בזה, ונקטו דמהני

וכבר תמהו ע"ד דהא צתום' הכא מצואר דאיכא הכא חסרון דמיגו להוליא, וע"כ כדצ"ח הרשצ"א משום דהוי ספק צעיקר השטר, וכמצואר צקל"ה גופיה דצכה"ג לא מהני מיגו צמקום שטר, ולעיל נתצאר ליישב, דשאני רוב וספק ספיקא דהוי צירור, וצכה"ג כיון דמהני הרוב לצרר דהוי שטר מעליא, נמלא דאין הרוב צא להוליא ממוחזק, אלא לצרר דאיכו המוחזק [דכגזוי דמין] והא דבעלמא לא אזלינן צממון צתר רובא היינו משום דגם אי ניזיל צתר רובא אכתי אידך מוחזק אלא דצא להוליא מן המוחזק מכח הרוב, משא"כ צמיגו דאינו אלא כח טענה, דנמלא דאף אחר המיגו לית לן הוכחה וצירור דהוי שטר מעליא, ולהכי כל דאיכא ספק צעיקר השטר לא מהני מיגו להוליא].

אולם כבר עמדו דעיקר הדבר לריך צואר, דהרי צספק פרעון נמי לגד דנפרע החוב כבר בעל השטר, ולכאורה ע"כ סגי דלדברי המלוה דאית ליה מיגו הוי שטר, וא"כ צספק צעיקר השטר נמי נימא הכי, ויעוין משנ"ת בזה לעיל.

ונראה דהנה צעיקר טעמא דמהני מיגו להוליא, צתשובת הרשצ"א (מיוחסות סי' ק') מצואר דטעמא דמילתא משום דשטר העומד להגבות כגזוי דמי וז"ל השטר מוחזק הוא ציד המלוה

שטרא, והא אינו טעם דלא יהא נאמן
צמיגו כנגד שטר.

ולדרך זו מצווארים דצרי הרשצ"א,
דלא מהני האי טעמא אלא
צשטר שהיה לו שעת הכושר כספק
פרעון, דצזה נמלא דאין המיגו אלא
לאוקמי השטר על חזקתו הראשונה,
משא"כ צגוונא דהספק צעיקר השטר
כגון הכא, נמלא דהמיגו צא להעמיד
ולחדש את עיקר כה השטר, וכיון דצא
להוליא ע"י שטר זה, הא נמי חשיצ
כמיגו להוליא.

ובעיקר הנידון יש לדון לצאח, דהנה
צפשוטו הא דמיגו להוליא לא
אמרינן היינו דלא מהני מיגו להוליא
ממוחזק, אך יעוין צחידושי הגרנ"פ
צפרק שנים אוחזין (סקכ"ג) וצשי"ר
שמואל (שס סק"ד) דדנו לצאח [צדעת
הר"ן שס] דאין הטעם משום דהוי נגד
מוחזק, אלא דכל ענין כה המיגו לא
מהני אלא להחזיק ולא להוליא יעו"ש,
ויתכן לדון דתלי צזה, דאי יסוד הדין
משום דהוי נגד מוחזק, צעינן לטעמא
דשטר העומד להצבות כצבוי דמי, דע"ז
נגרע כה המוחזק, ולא מהניא סצרא
דהמיגו אינו אלא לאוקמי שטרא, כיון
דמ"מ אתי להוליא ממוחזק ע"ז, אך אי
טעמא משום דכל ענין המיגו אינו אלא
להחזיק ולא להוליא, יש לומר דכל דאין
המיגו צא אלא לאוקמי שטרא, שפיר
מהני המיגו [וא"מ].

מיגו נגד שטר, ולכאורה ל"צ כיון דצעל
השטר חשיצ מוחזק, אמאי לא חשיצ
מיגו להוליא כסצרת השטמ"ק [ויל"ד].

אולם צאמת מדצרי הרשצ"א צסוגין
משמע לכאורה טעמא אחרינא
צבה דצמקום שטר מהני מיגו להוליא,
דלשון הרשצ"א צסוגין "אלמא כל
לאוקומי שטרא לאו אפוקי ממונא
חשצינן ליה" ומשמע לכאורה דאין
הטעם משום דהממון חשיצ כצבוי
ואוקומי ממונא הוא, אלא דעיקר המיגו
אינו על עלם הממון אלא על השטר
עלמו, ושוצ ממילא מפיק ע"י השטר
[ומעיין הא דאשכחנא דאע"ג דלא מהני
סימנים להוליא ממון (כמצוחר צתוס' חולין
15 א) מ"מ מחזירין השטר צסימנים ושוצ
גוצה ע"י השטר, ויל"ד ואכמ"ל] וכן
מדוקדק צלשון הרשצ"א דצתשובה נקט
צלשונו ד"אוקומי ממונא הוא" ואילו
הכא כתב רק ד"לאו אפוקי ממונא
חשצינן ליה" דצאמת אין זה להחזיק,
אלא דמ"מ לא חשיצ אפוקי ממונא, כיון
דאינו צא להוליא ע"י המיגו עלמו אלא
רק להעמיד השטר, וממילא מפיק
ממונא ע"י השטר.

ולפ"ז מיושב נמי הא דנקטו התוס'
צצ"צ דמהני מיגו נגד שטר,
דצאמת שטר לא חשיצ מוחזק, וכדקי"ל
דשטר העומד לצבות לאו כצבוי דמי,
אלא טעמא דמהני מיגו להוליא צמקום
שטר משום דהמיגו אינו אלא לאוקמי

בענין שחיטה שאינה ראויה מדרבנן

דבר שאינו שלו (ע' רש"י ז"ק ע"א ח וחס' ע"ס)
והא מדאורייתא אף ע"י מעשה אין
אדם אוסר דבר שאינו שלו [ויעוין בשער
המלך (פ"ח מלו"ב)].

ונראה ליישב, דהנה בחידושי הגר"ח
(עכש"ס בענין שחיטה שאינה ראויה
מדרבנן) עמד מהא דמצואר צסוגין
דאיסור מעשה שבת דרבנן לא משוי
שחיטה שאינה ראויה, על דברי
הרמב"ם (פ"ד משחיטה ה"י) וז"ל אין חיוב
בכסוי אלא דם שחיטה הראויה לאכילה
שנאמר אשר יאכל, לפיכך השוחט
ונמלאת ערפה, או השוחט חולין בעזרה,
או השוחט חיה ועוף שנגמר דינן
לסקילה והשוחט ונתנבלה זידו פטור
מלכסות עכ"ל, הרי דבחולין שנשחטו
בעזרה ליכא חיוב כיסוי הדם ומשום
דחשיבא שחיטה שאינה ראויה, והרי
שיטת הרמב"ם דחולין שנשחטו בעזרה
לאו דאורייתא [כדמשמע מלשון
הרמב"ם זבל' גניבה (פ"ג ה"ח) אף על
פי שחולין שנשחטו בעזרה אסורין
בהנאה הואיל ואיסורן מדצריהם הרי
זה חיוב לשלם תשלומי ארבעה וחמשה
וצבל' מאכלות אסורות (פ"ט ה"י)
חתיכה של צמר בחלב או של חולין
שנשחטו בעזרה שהרי הן אסורים

גנב וטבח בשבת גנב וטבח לעבודת
כוכבים גנב שור הנסקל ועבחו
משלם תשלומי ארבעה וחמשה דברי רבי
מאיר וחכמים פוטרין כו' מאי טעמייהו
דרבנן דפטרי מאן חכמים ר' שמעון היא
דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה
שחיטה התינה עבודת כוכבים ושור
הנסקל אלא שחיעת שבת שחיטה ראויה
היא דתנן השוחט בשבת וזיוס הכפורים
אף על פי שמתחייב בנפשו שחיעתו
כשרה סבר לה כו' יוחנן הסנדלר דתניא
המציל בשבת כו' רבי יוחנן הסנדלר
אומר בשוגג יאכל למולאי שבת לאחרים
ולא לו בזמיר לא יאכל עולמית לא לו ולא
לאחרים כו' פליגי בה רב אחא ורבינא
חד אמר מעשה שבת דאורייתא וחד
אמר דרבנן כו' ולמאן דאמר דרבנן מאי
טעמייהו דרבנן דפטרי כי קא פטרי
רבנן אשאר.

והנה מצואר דדברי הגמ' דלמ"ד
מעשה שבת דרבנן חשיבא
שחיטה ראויה, ותמכו בהאחר' דהא
משמעות רש"י בע"ז (נד ג) דהא דאדם
אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה אינו
אלא מדרבנן, וא"כ אמאי השוחט
לעבודה זרה הויא שחיטה שאינה ראויה
והיינו משום דע"י מעשה אדם אוסר אף

דהויה דאורייתא, וזדעת רש"י זיאר
השטמ"ק שם דאע"ג דהויה דרצנן מ"מ
הא אינה ראויה לקיימה ואנן אינה
ראויה לקיימה הוא דקא ממטעינן
ואפילו שיביה מדרצנן יעו"ש.

אך לקמן (לה 3) איתא עריות ושניות
לעריות אין להן לא קנס ולא פיתוי
ופרכי' מאי עריות ומאי שניות לעריות
חילימא עריות עריות ממש שניות
מדצרי סופרים כיון דמדאורייתא חזיא
ליה אמאי אין להן קנס, והקשה
השטמ"ק שם וז"ל ואיכא למידק מאי
שנא מנתינה דפרש"י זריש פירקין דדוד
גזר עליהן ואפ"ה אמרינן בגמרא שם
זריש פירקין ממזרת ונתינה איכא
זינייהו למ"ד ראויה לקיימה הא אינה
ראויה לקיימה אלמא אף על גז דלא הוי
אלא מדרצנן דדוד הוא דגזר עליהן
אפ"ה אמעיט לה קרא דמכל מקום הרי
אינה ראויה וכדתרילנא לעיל זריש
פירקין דאנן אינה ראויה לקיימה קא
ממעטינן ואפילו שיביה מדרצנן, והכא
נמי מאי פריך אף על גז דמדאורייתא
חזיין ליה כיון דמדרצנן לא חזיין
אמעיעו מדכתיב ולו תהיה לאשה אשה
הראויה לו והכי סוף סוף הרי אין
ראוים לו, ותירץ השטמ"ק וז"ל ויש לומר
דלכך כתב רש"י ז"ל שניות שגזרו
חכמים על שניות להן להרחיק מן
העבירה כגון אם אמו ואם אביו ושאר

מדצריהן זכנייה כמו שיתבאר בכלכות
שחיטה כו' ויעוין ברמז"ס (פ"3 משחיטה
ה"3 - ג), והאחרו' האריכו בזה זדעת
הרמז"ס, האם הוי דרצנן או דהוי
דאורייתא אלא דאינו מפורש בתורה
ומיקרי דצרי סופרים ואכמ"ל].

ותירץ הגר"ח דלעולם איסור דרצנן
נמי משוי שחיטה שאינה ראויה,
כל דהוי איסור בעלמא חפלא, אלא
דשאני איסור מעשה שבת, דלמ"ד
מעשה שבת דרצנן לא הוי איסור חפלא
כלל, אלא יסוד האיסור הוי איסור גזרא
בעלמא, דלא יבנה הגזרא ממעשה
שבת, אלא דממילא הרי מנוע מליבנות,
ולהכי לא מהני לאשוויי שחיטה שאין
ראויה, אך כל דהוי איסור בעלמא חפלא
אף דלא אסיר אלא מדרצנן שפיר משוי
שחיטה שאינה ראויה, ולפ"ז מיושבת
היטב נמי קושית השער המלך, דלענין
שוחט לעבודה זרה, אף אי הא דאדם
אוסר דבר שאינו שלו ע"י מעשה אינו
אלא מדרצנן, מ"מ הוי איסור חפלא,
ולהכי שפיר משוי שחיטה שאינה ראויה.

ונראה להוסיף בזה, דהנה זריש
פירקין פירש רש"י דנתינים דוד
גזר עליהן, והקשו תוס' דגמרא משמע
דנתינה דאורייתא דאמרי' (כ"ט) ממזרת
ונתינה איכא זינייהו למ"ד ראויה
לקיימה הא אין ראויה לקיימה משמע

השניות כדמפורש בפ"ג דיצמות ע"כ, פירוש לפי דשניא שניות מנתינה דהנתינים דוד גזר עליהן שלא יצואו בקהל כממזרים ושאר הפסולין והלכך מ"מ הרי אינם ראויין לבא בקהל אבל השניות לא אסרום חכמים אלא להרחיק מן העצירה מעתה לענין קנס לא הפקיעו חכמים מה שחייבין להם עכ"ל.

ומבואר דאף באיסור דרצנן יש לחלק, צין היכא דגזרו איסור עלמי דצכה"ג השיב אינו ראוי מדאורייתא לצין היכא דכל האיסור אינו אלא משום הרחקה, דצכה"ג לא השיב אינו ראוי כלפי דאורייתא ואכמ"ל.

ובריש פירקין נתבאר כע"ז דעת הרמב"ם לענין איסור זונה, דהנה מדברי הרמב"ם (פ"ג מאיסורי ביאה הכ"ג) משמע דאיסור נתינים אינו אלא מדרצנן, וקשה דהרי הנבעלת לנתין נעשית זונה כדאיתא צפרק אלמנה לכהן גדול (יצמות סח ה) וכ"פ הרמב"ם (פ"ח מאיסורי ביאה ה"ג) והרי כתב הרמב"ם (שם ה"ד) הבא על אחת מהשניות וכיוצא בהן, כגון הבא על קרובת חלולתו או על חלולתו לא עשה אותה זונה שהרי אינה אסורה להנשא לו מן התורה כמו שציארנו בהלכות יבום עכ"ל, ומבואר דליכא פסול זונה אלא צנבעלה למי שאסורה להנשא לו מן התורה [ועיקר

הדין דשניה אינה נעשית זונה מבואר צפרק יש מותרות (יצמות פה ה), אלא דצדברי הרמב"ם משמע דכן הדין צכל אשה שאינה אסורה מן התורה] וקשה א"כ דאמאי הנבעלת לנתין נעשית זונה, ונתבאר לעיל ע"פ המבואר צלשון הרמב"ם (פ"א מאישות ה"ז) דגדר איסור נתינים היינו דמדצנן הרי הן כממזרים, ולהכי הנבעלת לנתין נעשית זונה, ולא הוי כאיסור שניות דעיקר האיסור הוי איסור מחודש מדרצנן, וחזינן דחלוק גדר איסור נתינים דרצנן מגדר איסור שניות דרצנן, ויש להאריך עוד צזה ואכמ"ל.

[ובעיקר קושית הגר"ח לכאורה יש לדון ליישב עוד, דהנה צפרק אותו ואת בנו (חולין פא ז) תנן השוחט ונמלא ערפה השוחט לעצודה זרה והשוחט פרת חמלת ושור הנסקל ועגלה ערופה רבי שמעון פוטר וחכמים מחייבין, וצפרק כיסוי הדם (שם פה ה) תנן השוחט ונמלאת עריפה והשוחט לעצודת כוכבים והשוחט חולין צפנים וקדשים צחוץ חיה ועוף הנסקלים רבי מאיר מחייב וחכמים פוטרם, ואמרינן צגמ' (שם פה ה) אמר רבי חייא צר אבא א"ר יוחנן ראה רבי דצרו של ר"מ צאותו ואת בנו ושנאו צלשון חכמים ודרבי שמעון צכסוי הדם ושנאו צלשון חכמים, והכי קי"ל דבעלמא שחיטת

דרצנן מיקרי שחיטה ראויה, היינו לענין חיוב דו"ה דוקא, דצזה לא כתיב אשר יאכל, אלא דסבר ר"ש דשחיטה שאינה מתרת לאכילה ל"ל כלל שם מעשה שחיטה, וצזה צעינן איסור דאורייתא דוקא, ואיסור דרצנן לא מפקיע עלם שם שחיטה, אך לענין כיסוי הדם, דיסוד הדין אינו צעלם השם שחיטה, אלא דצעינן שחיטה "הראויה לאכילה" מדכתיב אשר יאכל, צזה צעינן שחיטה הראויה לאכילה צפועל, וצזה י"ל דאף איסור דרצנן מגרע צעם "אשר יאכל".]

שאינה ראויה שמה שחיטה כר"מ מלכד צכיסוי הדם, ועעמא דמילתא משום דצכיסוי הדם כתיב "אשר יאכל", ולשון הרמב"ם (פ"ד משחיטה ה"י) אין חייב צכסוי אלא דם שחיטה הראויה לאכילה שנאמר אשר יאכל עכ"ל, והיינו דיסוד הדין אינו חסרון צעלם השם שחיטה, דלענין כיסוי הדם לא מקריא שחיטה, אלא דליכא חיוב כיסוי אלא צשחיטה הראויה לאכילה שנאמר אשר יאכל.

ומעתה יש לומר לכאן, דהא דמצואר צסוגין דלמ"ד מעשה שצת

בענין המוכר שטר וחזר ומחלו (ב)

גאון משמע דאין חיוצו כלל מדין מזיק, אלא מדין אחריות, וכדנקט בלשונו "קח דר לוקח עליה דמוכר", וכן הרי מצואר מדבריו דכל מה דדן לחייצו בכל דמי השטר היינו מדין אחריות כדין אחריות דשצת, וע"ז כתב דכיון דזכיני ריעי נינהו לא קיבל הכא אחריות השצת, וממילא אינו מתחייב אלא דמיס שנתן.

והנה הרי"ף בסוגין הביא בשם מקל"ת מרבוותא וז"ל וחזינא למקל"ת רבוותא דאמרי היינו טעמא דמוכר שטר חוב לחצירו דיכול למוחלו בין הוא בין יורש משום דיכול למימר עיינית בחושבני ולא פש לי גביה ולא מידי אי נמי אסתפקא לי מילתא אי פריע אי לא פריע ומספיקא לא מגזינן שטרא הילכך ש"מ דלא מלי למימר הכי משום דסתמיה דשכיב מרע מידק דיוק ויהיב אינו יכול למוחלו עכ"ל יעו"ש, וכן הביאו הראשונים בשם רבינו חננאל, וכן הוא בתשו"ר רב למח גאון (תשו"ר הגאונים שערי אדק ח"ד ש"ג ס"ג) וז"ל המוכר שטר חוב לחצירו וחזר ומחלו מחול, דאמר ליה מוחל שטר ללוקח חזיתי בחושבני ועיינית ולא פש לי על מרי שטרא מידי ואחילתיא לותיה, ואפילו בן מוכר יכול

המוכר שטר חוב לחצירו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל כו' אמר אממר מאן דדאין דינא דגרמי מגבי ציה דמי שטרא מעליא מאן דלא דאין דינא דגרמי מגבי ציה דמי ניירא צעלמא הוב עוצדא וכפיייה רפרס לרצ אשי ואגבי ציה כי כשורא ללממי, ושיטת הרי"ף בתוס' ודעמיה דאינו מחויב לשלם מדינא דגרמי אלא דמיס שנתן ולא כל שיעור החוב.

והנה יעוין צרא"ש (ספ"ק דצ"מ) דהביא בן מתשובת רב שרירא גאון וז"ל המוכר שט"ח לחצירו וחזר ומחלו קהדר לוקח עליה דמוכר ואין גוצה הימנו אלא אותן דמיס שנתן לו, דלא דמי לשאר זכיני דאית ליה ללוקח שצחא, דהכא כיון דצידו למוחל אפילו יורש שלו, מעיקרא זכיני ריעי נינהו דמצעיא ליה לשנויה לשטרא ולמכתציה בשמיה, וכיון דלא עציד הכי דין הוא שלא יעול אלא מה שנתנו בשטר, וכ"ה בתשו"ר הגאונים שערי אדק (ח"ד ש"ו סמ"ו).

והנה מדברי הרא"ש גופיה משמע דחיוצו מדין גרמי, אלא דאעפ"כ אינו משלם הדמים שנתן עבור השטר, והוא תמוה לכאורה מסברא (וע' משגיח לעיל) אך לכאורה צתשובת רב שרירא

לשלם] ולריך ביאור לכאורה דהא עיקר
הדין מצוהר להדיח צסוגין.

והנה צצצא קמא (נח א) אמר רבה
השורף שטרו של חצירו פטור
דאמר ליה ניירא קלאי מינך כו' אמר
אמימר מאן דדאין דינא דגרמי מגבי
ציה דמי שטרא מעליה ומאן דלא דאין
דינא דגרמי מגבי ציה דמי ניירא
צעלמא הוה עוצדא וכפייה רפרס לרצ
אשי ואגבי ציה כי כשורא ללמא ופירש
רש"י אכפייה רפרס לרצ אשי ששרף
שטר חצירו צילדותו, ולכאורה ק"ק
דצסוגיא דהתם משמע דשרף שטר,
ואילו צסוגין משמע דמיירי צמחל שטר
[וצסוגין פירש רש"י כפייה רפרס לרצ
אשי שצא הדין לפני רצ אשי וסיצצו
והקיפו צראיות ואגבי מדינא דגרמי,
ומשום דהכא דמיירי צמחילה דלא
שייכא כלל צקטן, לא הוי מזי לפרושי
דעשה כן צילדותו, ולהכי נדחק רש"י
לפרש דאכפייה היינו דהקיפו צראיות
לדון כן, וכ"פ רבינו יהונתן (צשמ"ק צ"ק
ש) והראצ"ן (צ"ק ש).

עוד עמדו הראשונים צבה דאמרינן
צסוגין דלמאן דלא דאין דינא
דגרמי מגבי ציה דמי ניירא צעלמא,
והא הנייר נותר ציד הלוקת, ואמאי חייב
לשלם דמי הנייר, ואף אי נימא דכיון
דמחלו לוב אתי ומפיק ליה, דנייר של

למימר ומחיל שטרא ומהדר זוזי ללוקח
כו' עכ"ל, וכצד תמכו הראשונים טובא,
דא"כ היאך שייך לחייבו מדין גרמי
ולשלם כל דמי השטר, לא ישלם אלא
מעוט שנתן, וכן אינו שייך כלל לדינא
דגרמי.

ובתשו' רצ נטרונאי גאון (תשו' הגאונים
חס"ק ח"צ סי' קסא) איתא
וששאלתם הא דאמר שמואל המוכר
שטר חוצ לחצירו וחזר ומחלו מחול כולי'
יכול לוקח לחזור ולתצוע מעותיו מן
המוכר... ה[רין] אוצדין מעותיו עני, לא
די שציטל מקחו אלא אוצדין מעותיו,
אלא הכין חזינא דחייב להחזיר לו
מעותיו ולצקש ממנו מחילה שעשה צו
מקח טעות ע"כ, ומדנקט דהוי מקח
טעות, משמע נמי דמפרש כנ"ל, דלא
מיירי צמחילה ממש שמהל החוצ לאחר
המכירה, אלא דמודה השתא דמעיקרא
לא היה חייב, אלא דקשה מדצרי הגמ'
דמצוהר דהוי מדין גרמי.

אולם הנה מלשון השאלה מצוהר
דנסתפקו דילמא אינו חייב לשלם
כלל, ואף הדמים שנתן, וכן צתשובת רצ
נטרונאי מצוהר דהא דנקט דחייב לשלם
היינו מסצרא צעלמא, אך לא הביא ע"ז
מסוגיין כלל [וכן צתשו' רצ שריירא גאון
הנ"ל משמע מלשונו דחידש גם את עלם
הא דקא דר לוקח עליה דמוכר וחייב

השטר צידיה דלוקח קיימא היכי משלם
 ליה אפילו דמי ניירא כיון דלא דאין דינא
 דגרמי עכ"ל, ויתכן כי לפני הכך גאוניס
 לא היתה כלל הכ מימרא דאמימר
 צסוגין אלא צסוגיא דהגוזל צלצד,
 ולהכי לא חייבו את המוחל לשלם אלא
 מסצרא, ולא ממימרא דאמימר, ולפ"ז
 מצוארת שיטת הגאוניס ובר"ת,
 דצאמת אין חייבו כלל מדין מזיק וגרמי,
 אלא רק מדין אחריות ומקח טעות
 [ויעוין צרמצ"ן צסוגין צשס בר"ח
 ואכמ"ל].

הלוה הוא ואינו ציד המלוה אלא
 כמשכון עד שיפרע החוב או ימחל, מ"מ
 הא נמי לא עדיף מגרמי ופטור למאן
 דלא דאין דינא דגרמי.

ויעוין צספר התרומות (ש"א ח"ד או"צ)
 שכתב וז"ל ויש נמי שעוקרים כל
 הגרסא ול"ג ומאן דלא דאין דינא
 דגרמי, ואומרים כי הסופרים שצטוה
 משום הדין דהשורף שטרותיו של חברו
 דאיתיה צפרק הגוזל, דהתם אתי שפיר
 דלמאן דלא דאין דינא דגרמי מגצינן ליה
 דמי ניירא דקנה מיניה, אבל הכא גוף

בשמעתתא דהגרמה (א)

לן כרצן טרופאי דמיטרפי זכל חדא מינייהו ועזדינן לחומרא עכ"ל, הרי דעעמא דחכמים היינו משום דהגרמה פסלה אף צמיעוט צתרא.

אך עמדו האחרו' צסתירת דצרי רש"י, דלקמן (יע"א) אמר רב הונא אמר רב אסי מחלוקת צששחט שני שליש והגרים שליש כו' א"ל רב חסדא אדרצה לימא מר איפכא מחלוקת כשהגרים שליש ושחט שני שליש כו' אצל שחט שני שליש והגרים שליש דצרי הכל כשרה דהא תנן רוצו של אחד כמוהו א"ל רב יוסף מאן נימא לן דהכוא רוצא דהתם לאו רבי יוסי צרבי יהודה קתני לה דלמא רבי יוסי צר' יהודה קתני לה, אמר ליה אצבי אטו כל רוצי דעלמא רבי יוסי צרבי יהודה קתני להו אמר ליה חנא רוצא דשחיטה קאמינא דשמענא להו דפליגי, ומשמעות הגמ' דרצן פליגי אטיקר דינא דרוצו של אחד כמוהו, וכן פירש רש"י שם וז"ל דהא תנן רוצו של אחד כמוהו ואם לא שחט אלא רוצו הסימן והלך לו כשרה אלמא רוצא ככולה ולענין הגרמה נמי הא אתכשר צרוצו כו' עכ"ל, הרי להדיא דעיקר פלוגתאן אי נאמר דין רוצו ככולו צשחיטה, וכן מצואר צרשצ"א (ג ז) על כרחא

השוחט מתוך הטבעת ושייר צה מלא החוט על פני כולה שחיטתו כשרה ר' יוסי צר' יהודה אומר מלא חוט על פני רוצה, ונחלקו הראשונים צציאור פלוגתאן, דהנה רש"י צמתני' פי' וז"ל שייר צה מלא החוט כלומר כל דהו אצל אס קודם שגמר את כולה הגרים את הסכין ללד הראש וילא מן הטבעת וגמר את השחיטה למעלה מן הטבעת שאינו מקום שחיטה שהיא הגרמה שנאמרה למשה מסיני אף על פי שנשחט רוצ הקנה צמקום שחיטה פסלי רצן הואיל וגמרו צפסול עכ"ל, וממש"כ רש"י דפסלי רצן הואיל וגמרו צפסול דקדקו האחרו' דלא פליגי חכמים אלא צגוונא דגמרו צפסול, אך היכא דלא שחט אלא רוצ מודו חכמים דאמרינן צזה רוצו ככולו, וכן מצואר להדיא צריטצ"א (יע"א).

וכן מצואר להדיא צרש"י לקמן (ג ז) דצעי רב פפא החליד צמיעוט סימנים מהו תיקו, וכתב רש"י שם וז"ל תיקו ולחומרא וגבי הגרמה נמי דפירקא קמא צין שחט שליש והגרים שליש ושחט שליש צין הגרים שליש ושחט שליש והגרים שליש צין שחט שני שלישי והגרים שליש מספקא לן דלמא צצירא

מתפרשת מתני' כפשטה דלא פליגי חכמים אלא בהגרמה, אך לא פליגי אעיקר דינא דמתני' דלקמן (כז א) דסגי צרוב, ולהכי צמתני' פירש רש"י מתניתין כפשטה דלא פליגי חכמים אלא בגוונא דגמרו צפסול, וכן לקמן (ל ג) דאזיל רש"י להך גיסא דאיכא פסולין צמיעוט צתרא, פירש דאף לענין הגרמה יסוד הדין משום דאיכא פסול צמיעוט צתרא, אך לקמן (יט א) דמשמעות הגמ' דפליגי חכמים על עיקר דינא דרובא צשחיטה, נקט רש"י דאזלין כהך גיסא דליכא פסולים צמיעוט צתרא, ולפ"ז ע"כ דחכמים דמתני' פליגי על עיקר דינא דרובא צשחיטה [ויעוין צמשנת ר' אהרן (ס"ג סק"א)].

שחט שני שליש והגרים שליש כשרה דהא לא אשכחן צהביא סוגיא מאן דפליגי צהא אלא מאן דס"ל דכולה גרגרת צעי ולית ליה מתניתין דרובו של אחד כמוהו עכ"ל ויעוין עוד שם צרמצ"ן, וכן מצואר עוד צרשצ"א לקמן ריש פרק אלו טריפות (מג א) דרצנן כולהו סימנין קא צעו צשחיטה ולית להו הא דתנן רובו של אחד כמוהו יעו"ש [ויעוין צשעמ"ק (יט א) צשם הרא"ה מש"כ לפרש צדברי הגמ' שם].

ונראה ליישב, דסצירא ליה לרש"י דהא גופא מיתלא תלי צצעיא דהחליד צמיעוט סימנין (ל ג) ושכה צמיעוט סימנין (לג א) דלהך גיסא דאיכא פסולין אף צמיעוט צתרא,